

Cesta na kříž podle Matouše – Petrovo zapření

Převod materiálu
Rut Brodská
Pořadí v lekci
27

Téma

Petr se před služebnictvem na nádvoří nezná k Ježíšovi a zapírá ho. Strach ovládne jeho srdce a mysl. Odchází z nádvoří s lítostí a zklamáním.

Cíl

- Dětí si uvědomí, že v Petrově chování převládá strach.
 - Nejmladší děti si uvědomí, že je „přirozené a dobré“ hlásit se ke svým kamarádům. Jaké to asi bylo, když se Petr k Ježíši neznal?
 - Starší děti uvažují nad tím, co může nastat, když člověk ovládne strach.
 - Starší děti se zamyslí nad významy slova zapření.
-

Pro učitele

Biblický text: Mt 26,69–75; pro kontext příběhu si přečtěte i o dění v Kaifášově domě (Mt 26,57–68)

Výkladové poznámky

čas: je noc na Velký pátek.

Nejvyšší kněz Kaifáš, starší a zákoníci (kam se podíli farizeové?) se shromáždili do veleknězova domu. Tvořili tzv. **synedrium** (nejvyšší židovská rada). Není jasné, zda se jednalo o regulérní soudní proces nebo jen předběžný výslech. Byli tedy přítomni soudci, svědkové a obžalovaný (bez obhajoby?) a byl vynesena rozsudek.

Hledali proti **Ježíšovi kvůli jeho svědectví** — rada je o Ježíšově vinně předešlého dne, ale chce ji důkazy doložit.

Konečně se najdou dva svědkové, kteří se shodnou na svědectví (o chrámu). „Ale jejich svědectví je k tomu, aby byl Ježíš odsouzen, nedostačující. Ježíš však, zdá se, nemá potřebu sebeobhajoby, ani na výzvu veleknězovu. Byť chrám kritizoval, přesněji řečeno jeho osazenstvo.“ (Mrázek, *Evangelium podle Matouše*, str. 454)

Druhý pokus, jak usvědčit Ježíše z rouhání, byl donutit ho, aby se nazval sám mesiášem. Vyznání o tom, kdo Ježíš je, tak vlastně nezazní ani z úst jeho vyznavačů, nýbrž padne jako obvinění a z úst nepřítelových.

Až slova o **Synu člověka** jsou ta, na která čekali a na jejichž základě mohou Ježíše odsoudit. Ježíši přivodí odsouzení, ale kvůli nim zřejmě do Jeruzaléma šel a šel, i když si je pro tuto chvíli.

Paralelně s Ježíšovým procesem je Matoušem vyprávěn i příběh Petra. Ten se s nečekanou odvahou dostal až tam, kde je Ježíš souzen. Paralela k právě probíhajícímu procesu s Ježíšem je zřejmá: tam, kde Ježíš vyznává, Petr ve stejnou dobu zapírá. Když Ježíše zapírá sám velekněz — Petr se zapírá sám.

Petr, jehož pozval k Ježíši jeho bratr Ondřej, se převodně jmenoval Šimon. Ježíš mu však dává jméno Kéfas, Petr = skála (Mt 16,18a). Mezi učedníky je obvykle na prvním místě, má roli jakéhosi mluvčího. Jako prvnímu je mu dáno rozpoznat Ježíše jako mesiáše. V některých situacích s sebou Ježíš bere jen ty nejbližší učedníky; jsou to Petr, Jakub a Jan (např. vzkříšení dcery Jairovy, proměnění na hoře, modlitba v Getsemane).

Ale Petrovi se nevyhýbají ani pády a selhání, někdy nechápe, co Ježíš říká nebo co je dobré. Tak například zrazuje Ježíše od cesty utrpení. Ježíš ho v tu chvíli nazve satanem — někým, kdo ho uvádí na špatnou cestu (Mt 16,20–23).

Dle jiných evangelií se dozvídáme, že spolu s Janem jsou u prázdného hrobu první. Jan je tam dřív, ale Šimon Petr jako první vstupuje do hrobu (J 20,1–10).

Po vzkříšení se Ježíš s Petrem setká a posílá ho: „Pas mé beránky“ (J 21,15–23). Po Ježíšově nanebevstoupení je Petr hlavní postavou vznikající křesťanské církve (Sk 1,12–26).

To, že Petr **zapře**, předznamená už Ježíš (Mt 26,34). Zapřít v tomto případě znamená odpadnout, nepřiznat se, popřít svůj svazek s Ježíšem.

Kohout je symbolem rozednění; odkazuje na začátek nového dne. Je symbolem rozbití nového času a budoucnosti, ke které vyzývá.

Lítost nad svým zločinem a touha po milosti je to, k čemu Petra jeho zločiny dovede. A nikdo ho už při odchodu z nádvoří nezdržuje.

Úskali

Petr byl člověk, který se dostal do úzkých a přemohl ho strach. Jistě měl Ježíše rád, ale pro tu chvíli na nádvoří v něm strach zvítězil. Víme, že to s Petrem nakonec dopadne jinak. Nemáme Petra za nespolehlivého a po každém selhávajícího; při odchodu z nádvoří odchází člověk smutný, litující a prosící o odpuštění.

Odkazy

Souček, Josef Bohumil: *Utrpení Páně podle evangelií*. Praha: Kalich, 1983

Vries, Tinie de: *Tím vše začíná*. Amsterdam: Nederlandsche Zondagsschool Vereeniging, 1989; str. 179

Linden, Nico ter: *Král na oslu*. Eman: Benešov, 2011; str. 195

Mrázek, Jiří: *Evangelium podle Matouše*. Praha: Centrum biblických studií AV ČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2011

Dauvillier, Loic-Lizano — Marc-Salsedo, Greg: *Dítě s hvězdičkou*. Praha: Albatros, 2012

Dowley, Tim: *Školní biblický atlas*. Praha: Česká biblická společnost, 1994; str. 22

Brossier, François — Monneron, Danielle: *Moje první obrázková bible. Díl 2, Nový zákon*. Praha: Portál, 1991

Vries, Anne de: *Anne de Vries vypráví dětem*. Praha: Ekumenická rada církví v ČR, 1989

Pro děti

Předškoláci

Motivační úvod: ANO / NE

Jde o to, aby si děti na pozadí této hry uvědomily Petrův čin. Co to udělal, když řekl o Ježíši, že ho nezná a přitom to nebyla pravda. Přitom by mělo jít též o posun významu slova „znát“. Rozdíl je mezi tím, když někoho znám, vídám ve filmu, v televizi a v časopisu, anebo když s ním bydlím, chodím do školy nebo do kostela.

Ukazujte dětem obrázky kreslených postavěk nebo fotografie lidí. Při každé z nich se jich ptejte, zda ji/ho znají.

Začnete těmi nejméně známými, pak známějšími až dojdete k tomu, co sedí třeba hned vedle nich.

Kdyby se vás někdo zeptal, zda znáte „toho, co sedí vedle“, co byste odpověděli?

Pak můžete dětem stručně popovídat Petrův příběh s pomocí například dětských obrázkových biblí (*Moje první obrázková bible*, str. 144–145; *Anne de Vries vypráví dětem*, str. 189 — viz *Odkazy*).

Vyprávění Petrova příběhu můžete začít tím, že kolem Ježíše byli učedníci, kteří ho doprovázeli, všude s ním chodili, společně jedli, nocovali... a on je měl za nejbližší a i oni jeho.

Po vyprávění nakreslete dětem na papír kohouta, jako předlohu můžete použít obrázek z knížky *Tím vše začalo*, str. 182 (viz *Odkazy*). Nechte děti kohouta vymalovat veselými barvami a pomozte jim ho vystihnout. Popřipade následně nalepit na špejli.

Pomůcky: Omalovánka kohouta, barvy, případně barevné papíry nebo barvy na sklo.

Mladší školní děti

Bylo před Velikonocemi. Večer před Velkým pátkem zatkli Ježíše a odvedli ho do domu nejvyššího kněze. Kaifáš se jmenoval. Petr jako jediný z učedníků Ježíše sledoval, šel potají za ním, aby viděl, kam Ježíše odvedli a co s ním dělají.

Před domem byl obrovský dvůr. Uprostřed plál oheň, kolem kterého se zahřívali před chladem různí lidé, zejména služebnictvo domu.

Když Ježíše odvedli do domu, Petr se připojil k lidem kolem ohně. Možná mu byla zima. Možná chtěl vidět, až Ježíše propustí a co s ním bude, možná chtěl vyslechnout, co se mezi služebnictvem povídá.

Tu najednou vyšla jedna služka z domu a všimla si Petra a povídá mu: „Poslyš, ty jsi jeden z těch učedníků, co chodili s Ježíšem?“

A Petr se zalekl. Možná si myslel, že si ho nikdo nevšimne. Možná takovou otázku nečekal.

Petr odpověděl: „Nevím, o čem to mluvíš.“

Řekl, že jí nerozumí. Asi měl veliký strach, co by následovalo, když řekl, že Ježíše zná.

A tak se raději rychle zvedl, že odejde, a když vycházel z brány, všimla si ho jiná služka a řekla ostatním: „Ty přece patříš mezi Ježíšovy učedníky.“

A Petr se znovu ohradil a řekl, že žádného Ježíše nezná.

Tu k němu přistoupili i ostatní a podívali se mu do tváře a řekli: „Lžeš, patříš k němu, vždyť mluvíš stejným nářečím jako on, pocházíš z Galileje.“

Tu Petr znovu zopakoval, že žádného Ježíše nezná a utíkal z veleknězova dvora pryč.

V tu chvíli zakokrhla první ranní kohout. Rozednívalo se a začínal nový den. Pojednou si Petr vzpomněl na to, co mu Ježíš předtím vešel na um:

„Petr, i ty mě opustíš. Než začne kokrhát kohout, zapřeš mě třikrát...“

Tedy Petra přepadla lítost a dal se do pláče.

Aktivita

Příběh vybízí k dramatickému ztvárnění. Ke scéně výsledku Petra u ohně připojte i výslech Ježíšův v domě velekněze (viz v. 57–68).

Souasně v jednu chvíli se něco děje uvnitř a něco se děje venku na nádvoří. Uvnitř domu je hodně světlo, kteří křivě svítí a jsou proti Ježíši; venku je jeden, který je pro Ježíše, a zapře.

Pro scénu v domě vyberte nějaký odlehlejší kout v místnosti. Dvě z dětí ztvární Kaifáše a Ježíše, ostatní mohou být staršími a zákoníky.

Na pozadí výsledku Petra je slyšet hlasitý zvukový hlas Kaifášův, jak se Ježíše pořád dokola nervózně ptá: „Tak jsi Mesiáš?“

Ostatní křivě: „Je hoden smrti!“

Starší školní děti

Koncepcí programu je taková, že chce přiblížit význam slova zapřít, který nemusí apriori být negativní, ale může znamenat i statečný čin.

Znáte příběh Anne Frank?

Anna se narodila v Německu. Ale protože byla Židovka, tak když bylo Anně asi deset, uprchla její rodina před nacisty do Amsterdamu. Jenomže záhy se i Nizozemí ocitlo pod diktátem Hitlerovým a z jejich bezpečného pobývání se stalo opět ohrožení.

K třináctým narozeninám dostala Anna deník, který se dodnes dochoval a kde si můžeme o jejím životě podrobně přečíst. Zapsala tam též to, jak se rodina zaátkem července roku 1942 ukryla v zadní části domu, kde měl Annin tatínek kancelář. S koncem července se v úkrytu schovala ještě jedna rodina. Ukrývali se tam přes dva roky.

Tyto lidé, zaměstnanci kanceláře o nich věděli. Starali se o ně, nosili jim jídlo, nové zprávy o situaci ve městě a vývoji války, zajišťovali všechny potřeby, starali se o bezpečnost. Jmenovali se: Victor, Johan, Miep a Bep. Několikrát podstoupili podrobnou domovní prohlídku od gestapa. Několikrát byli vyslýcháni. Museli odpovídat na otázky, jestli nevědí, kam rodina Frankových utekla a kde jsou teď. Ně kdy se ocitli v situaci, kdy na ně mířily samopaly a bylo jim vyhrožováno... Byli si dobře vědomi, že pokud se na to přijde, hrozí jim za skrývání Židů trest smrti.

A oni je i nadále co nejdéle zapírali, jak mohli...

Jaký význam má slovo zapřít v příběhu Anny Frankové a v příběhu uředníka Petra na nádvoří?

Co by se stalo, kdyby ochránce Anny F. ovládl strach a všechny by je vyzradili? Co by se stalo, kdyby se Petr k Ježíši p?iznal?

(Nechte d?ti promyslet možnosti a nebojte se, že to bude znít hereticky. Jednak svými disputacemi biblický p?íb?h o Petrovi nezm?níte a za druhé tím naopak necháte jeho konturám vyniknout...

Kdyby se Petr k Ježíši p?iznal: 1) nesplnilo by se, co Ježíš p?edpov?d?l. 2) nevíme, co by mu potom na nádvo?í hrozilo? 3) ukázal by se jako pravý u?edník, jemuž Ježíš dal oprávn?n? jméno skála. 4) kdyby Petra za k?ivou výpov?? uk?ižovali, koho by Ježíš poslal pást beránky (J 21,15–23)?

P?esah

- Prohlédn?te si s d?tmi mapu Jeruzaléma a místa, kde se odehrává velikono?ní p?íb?h.
- Petr cítí vinu, že Ježíše zap?el. Co je to lítost, pokání, p?iznání, odpušt?ní...? ?ím (nap?. jakými gesty) m?že být toto provázeno? Co d?lat, když n?komu ublížíme?
- Víte, co je šikana? Setkali jste se s ní n?kdy? Jaké to je n?koho se zastat? ?íct nahlas: to je m?j kamarád, nechte ho být...
- Tematizujte možnost nového za?átku (jako dostal Petr, když zap?ení litoval): znáte n?jakou hru, kde se ?lov?k musí vracet zpátky na start? Nap?. Cukr, káva, limonáda...když se hýbete ve chvíli, kdy máte stát bez hnutí, vracíte se na start, ale m?žete ve h?e pokračovat.

Liturgie

Biblický text k zapamatování

Pane, ty víš všechno, ty víš také, že t? mám rád. (Je to ?ást verše z J 21, 17: Zeptal se ho pot?etí: „Šimone, synu Jan?v, máš mne rád?“ Petr se zarmoutil nad tím, že se ho t?ikrát zeptal, má-li ho rád. Odpov?d?l mu: „Pane, ty víš všechno, ty víš také, že t? mám rád.“ Ježíš mu ?ekl: „Pas mé ovce!“)

Rituál

Jako píse? „matoušovského cyklu“ budeme zpívat, p?íp. recitovat píse? *Neskládejte v mocných nad?ji* (SV 215).

Okénko do bohoslužeb

Z ?eho všeho máte strach? Z ?eho všeho m?že mít ?lov?k strach? P?íb?h, který si dnes budete vypráv?t napsal Matouš. A je o tom, že velký strach m?že ?lov?ka zcela ovládnout. Dá se strachu n?jak zabránit nebo mu p?edcházet? Jak to vidí Matouš?

Nebo: Co/kdo všechno m?že ?lov?ka ovládat? Ovládnout nás m?že i strach. M?žeme ho znázornit smotanou ?ernou látkou. Je smotaný (strach) v nás, máme ho pod kontrolou, ale m?že se rozmotat, nafouknout, všechno p?ekrýt, ovládnout naše myšlenky, skrýt odvahu i víru. P?ekrytí látkou p?edvedeme.

Modlitba

Bože, prosíme t?, bu? s t?mi, kte?í mají strach, které svírá nejistota, obava. To pak t?eba ned?lají p?kné v?ci a ?íkají n?co ošklivého. Ubližují nejbližším i sob?. Odpus? jim. Odpus? nám, když máme n?kdy strach se zastat toho, kterému n?kdo ubližuje. Odpus?, že jsme si jistí pravdou, ale ve skute?nosti ji nemáme. Bu? s námi, když nás ovládne strach, obavy a nejistota. Amen.

Odkaz na pracovní list

[36 Petrovo zap?ení](#)

Odkaz na píse?

[Z?sta? s námi, Pane, když se stmívá](#)

[Pro? jen ml?íš, Pane](#)

[Byl jsi tam, když byl k?ižován m?j Pán](#)

[Vy silní ve ví?e \(SV382\)](#)

[Ho?ká byla noc \(SV73\)](#)

[Z?sta?te a bd?te se mnou](#)

[Když soumrak zháší sv?tlo, noc se blíží](#)

Cílová skupina

[P?edškolní](#)

[Mladší školní](#)

[Starší školní](#)

Katechetické cykly

[Dál p?ece nejdeme sami III \(S Markem + S Matoušem a Lukášem\)](#)

Biblický odkaz (kat)

[Matouš 26,69–75](#)